

YANGI PED TEXNOLOGIYALAR ORQALI TARIX FANINI O`RGATISH

Yuldasheva Rohila Quchqorovna

Abdinazarova Nasiba Mamaniyozov qizi

Uchquduq tumani 2-sonli politexnikumi, Tarix fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada Yangi pedagogik texnologiyalar (pedtexnologiyalar) yordamida ta'lim berish, zamonaviy metodlar va vositalarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish haqida yoritilgan.

Kalit so'zi: intellectual, tarix fanini shaxsiy, qobiliyat, professional, Yangi pedagogik texnologiyalar.

Yangi pedagogik texnologiyalar tarix fanini o'qitishda samaradorlikni oshirish va o'quvchilarning qiziqishini kuchaytirish uchun juda foydali vositalar hisoblanadi. Quyidagi usullarni kiritish mumkin:

1. Interaktiv ta'lim platformalari: Onlayn platformalar (masalan, Moodle, Google Classroom) yordamida o'quvchilar tarixiy mavzularni mustahkamlash uchun interaktiv mashqlar va testlarni bajara olishadi. Bu platformalar orqali o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida tezkor muloqot o'rnatish mumkin.

2. Virtual ekskursiyalar: Virtual reallik (VR) texnologiyasi yordamida o'quvchilar tarixiy joylarga virtual safar qilishlari mumkin. Bu metod o'quvchilarga o'tmish voqealarini jonli ko'rish imkonini beradi, shuningdek, tarixiy joylar va arxitektura bilan tanishishlariga yordam beradi.

3. Multimedia vositalari: Video, animatsiyalar va interaktiv taqdimotlar orqali tarixiy voqealarni ko'rsatish. Bu texnologiyalar o'quvchilarning tasavvurini rivojlantirishga va tarixni yanada qiziqarli tarzda o'rganishga yordam beradi.

4. Simulyatsiya va ro‘l o‘ynash o‘yinlari: Tarixiy voqealarni simulyatsiya qilish yoki o‘quvchilarga ro‘l o‘ynash o‘yinlari o‘tkazish orqali ular o‘zlarini tarixiy shaxslar yoki voqealarning ishtirokchilari sifatida his qilishlari mumkin. Bu o‘quvchilarda tarixga nisbatan chuqurroq qiziqish uyg‘otadi.

5. Blended learning (aralash ta’lim): An’anaviy va onlayn ta’limni birlashtirib, o‘quvchilarga tarix fanini o‘rganishda moslashuvchanlik yaratish. O‘quvchilar internetdagi resurslardan foydalanib, o‘rganish jarayonini yanada osonlashtiradilar.

6. Tarixiy hikoyalar va bloglar: O‘quvchilarni tarixiy mavzularda blog yaratishga yoki hikoyalar yozishga undash. Bu ularning yozma va tahliliy ko‘nikmalarini rivojlantiradi va tarixiy voqealarni tushunishda ko‘proq ijodkorlikni qo‘llaydi.

Yangi pedagogik texnologiyalar tarixni o‘rganish jarayonini yanada jonlantirib, o‘quvchilarga interaktiv va zamonaviy ta’lim berish imkonini yaratadi. Bu metodlar nafaqat bilimlarni mustahkamlash, balki o‘quvchilarda tarixga bo‘lgan qiziqishni kuchaytiradi.

Tarix fanini qiziqarli o‘rgatish o‘quvchilarning diqqatini jalb qilish va ularning mavzuga qiziqishini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Tarixni qiziqarli qilish uchun bir nechta usullarni qo‘llash mumkin:

1. Hikoya qilish usuli: Tarixni hikoya shaklida o‘qitish orqali o‘quvchilarni voqealarga jalb qilish mumkin. O‘quvchilarga tarixiy shaxslar, ularning hayoti va qahramonliklari haqida hikoyalar aytish, voqealarni jonli va ta’sirli tarzda etkazish ularning qiziqishini oshiradi. Shuningdek, o‘quvchilarga o‘zlari tarixiy voqealar asosida hikoya yaratishga imkon berish ham foydali.

2. Interaktiv mashqlar va o‘yinlar: Tarixni o‘rganish jarayonini o‘yin shakliga keltirish orqali o‘quvchilarni faol ishtirok etishga undash mumkin. Masalan, tarixiy viktorinalar, jamoaviy musobaqalar yoki rol o‘ynash (role play) o‘yinlari yordamida o‘quvchilar tarixiy voqealarni o‘zlari tajriba qilishadi. Bu usul o‘quvchilarning yodda saqlash va tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

3. Multimedia va vizual materiallar: Video, animatsiyalar, interaktiv kartalar va diagrammalar yordamida tarixiy voqealarni ko'rsatish o'quvchilarga yanada yaxshi tushunish imkoniyatini yaratadi. Tarixiy filmlar yoki tasvirlar orqali o'quvchilar tarixning turli davrlarini tasavvur qilishlari mumkin.

4. Virtual ekskursiyalar: Yangi texnologiyalar yordamida virtual ekskursiyalar o'tkazish o'quvchilarga tarixiy joylarni masofadan ko'rish imkonini beradi. Masalan, o'quvchilar Rim imperiyasining qadimiy xarobalarini, Misrning piramidalarini yoki Fransiyaning Versailles saroyini virtual tarzda ziyorat qilishlari mumkin.

5. Projekt asosida o'qitish (Project-Based Learning): Tarixni o'rganishda o'quvchilarga o'zlarini tarixiy voqealar bilan bog'liq loyihalar yaratishga undash mumkin. Masalan, o'quvchilar tarixiy shaxslar, davrlar yoki voqealar haqida ilmiy ishlar yoki taqdimotlar tayyorlashadi. Bu jarayon o'quvchilarda tarixiy bilimlarni chuqurlashtirishga yordam beradi.

6. Tarixiy jurnallar yoki bloglar yaratish: O'quvchilarga tarixiy mavzular haqida jurnal yoki blog yozish imkonini berish orqali ularning ijodkorlik va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. O'quvchilar o'z fikrlarini yozma shaklda ifodalash orqali tarixga bo'lgan qiziqishlarini kuchaytirishadi.

7. Simulyatsiya va ro'l o'ynash (Role Play): Tarixiy voqealarni jonli tarzda o'rganish uchun ro'l o'ynash usulidan foydalanish mumkin. Masalan, o'quvchilar Birinchi Jahon urushi yoki fransuz inqilobini ro'l o'ynash orqali o'rgatishlari mumkin. Bu metod o'quvchilarga tarixiy jarayonlarni to'liq tushunishga yordam beradi.

8. Samarali savollar va muhokamalar: O'quvchilarga tarixiy voqealar haqida qiziqarli savollar berish va ularni guruhlar bo'lib muhokama qilishga undash. Bu orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifodalashadi va tarixiy voqealarni turli nuqtai nazarlardan tahlil qilishadi.

9. Tarixiy hikoyalar yaratish: O‘quvchilarga tarixiy voqealarni o‘zlari yaratgan hikoyalarga aylantirishni taklif etish. Bu ularning ijodkorliklarini rivojlantiradi va tarixni o‘rganish jarayonini yanada qiziqarli qiladi.

10. Gamifikatsiya (Gamification): Tarix faniga o‘yin elementlarini kiritish, masalan, ball tizimi, reytinglar yoki sovrinlar yordamida o‘quvchilarga musobaqalar o‘tkazish. Bu usul o‘quvchilarning o‘z bilimlarini oshirishga undaydi va darsni qiziqarliroq qiladi.

ELEKTRON TA’LIM RESURSLARI

1. <http://www.edu.uz> - O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi sayti.
2. <http://www.uzedu.uz> - O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi sayti.
3. www.bimm.uz - O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi huzuridagi Bosh ilmiy-metodik markaz
4. <http://www.president.uz> - O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti portali.